

לאורו

בעזרת ד'

גליון 2
סוכות, ה'תשע"ח

עיונים לאור תורתו של מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

ביאור
ל"אורות
הקודש"

פרקי מבוא לאורות הקודש' (ב)
אלדד פרי

תיקון
המידות

שמחה ועצבות
הרב יובל פרוינד

על
אישים
ומקומות

"הבית ברחוב ח. פיק 8"
הרב יוחנן פריד

סוכה - וענני כבוד

מאת מו"ר הרב אברהם כהנא-שפירא זצ"ל

קדושת
הזמן

"יש לך כנפי רוח"
הרב שלמה לוי

ביאורים
ל"אורות
התורה"

סגולה ולאומיות
הרב אורי שרקי

יסודות
בתורת
הראי"ה

פנינים מאצרות הראי"ה"
הרב משה צוריאל

"דוקא מתוך התשובה האמתית הטהורה
צריכים לשוב אל העולם ואל החיים,
ובזה משיבים את הקדושה על מכונה
וממליכים את השכינה בעולם"

(אורות התשובה, פרק יד, ל)

סוכה - ועוני כבוד

מאת מו"ר הרב אברהם כהנא-שפירא זצ"ל

עליו הענן וכמו שנאמר בפרשת תצוה (פרק כט, לד) 'ויכס הענן את אוהל מועד וכבוד ד' מלא את המשכן' ובחנכות בית ראשון שכן הענן בביהמ"ק.

ב. ומאחר שבסוכה ישנה הארה מקדושת שכינה, הרי היא בכך דוגמת המשכן והמקדש שנאמר עליהם 'ואנוהו' 'אני והוא', ומשום כך מתפללים ומבקשים בסוכות 'אני והו הושיעה נא'. מבקשים שנתעלה יותר ויותר במדרגות 'ואנוהו'.

וכשם שבמקדש ישנו חיוב מיוחד על הציבור 'לרומם את בית אלוה-ינו' (שזרא ט, ט) וברמב"ם הל' בית הבחירה (פ"א הי"א) כתב 'ומפארין אותו ומייפין כפי כוחן' כך גם בסוכה שהיא זכר לענני כבוד, יש דגש על ענין נוי סוכה.

ג. 'ובהיכלו כולו אומר כבוד' (תהילים כט, ט). כבוד ד' ניכר במלואו בהיכל. וכפי שהיה במשכן, שהענן שכן באוהל מועד, שהוא כנגד הייכל שבמקדש. ועל זה אמרו במדרש 'פתחו לי פתח כפתחו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם'. האולם אף הוא נקרא היכל (עיין הל' בית הבחירה פ"א ה"ה ובקריט 190), ופתחו של אולם מצביע על הרחבת הארה מקדושת שכינה וכבוד ד' למי שבא ליטרה ופתח פתח להיות קרוב לשכינה. ולאחר יום הכיפורים שפותחים פתח של תשובה לפני ד' זוכים לסייעתא דשמיא לקבל הארה רחבה בחג הסוכות, שהיא מעין ענני הכבוד ואור קדושה שבהם.

בסוכות - שורה שכינה בישראל כענני הכבוד שבמדבר, וכעין מה שאמרו בסוטה (דף ג, ב): קודם שחטאו ישראל הייתה שכינה שורה עם כל אחד ואחד. ופרש"י: **בביתו**.

וכיוצא בזה מצינו בשבועות (דף מז, ב) על הכתוב (דברים א, כז) "ותרננו בתוך אהליכם" - תרתם וגיניתם **באהלו של מקום**. ופרש"י: וגיניתם את המקום שהשכין את שכינתו **ביניכם**. ובסוכות יש זכייה למדרגה מעין זו שהיתה עם ישראל במדבר, ושם שמים חל על הסוכה (סוכה דף ט, א) ועיין עוד בגבורות ד' למהר"ל פרק מו.

א. על הכתוב 'זה אלי ואנוהו' (שמות טו, ב) אמר רבי ישמעאל: אתנאה לפניו במצוות. אעשה לו לולב נאה סוכה נאה ציצית נאה תפילין נאים, ורבי יוסי בן דורמסקית אמר: אעשה לפניו מקדש. ואבא שאול אמר: הוי דומה לו, מה הוא חנון אף אתה וכו' (מכילתא בשלח). ופרש"י (בשבת דף קלג, ב) דלשון 'ואנוהו' אני והוא, אעשה עצמי כמותו לידבק בדרכיו. ונראה שגם לשאר הדרשות מתפרש לשון 'ואנוהו' 'אני והוא' שכן בכל מצוה, עיקרה ותנאיה מוגדרים בהלכה וקבועים על פי ד', ואילו הנוי שאדם עושה למצוה, כלולב, סוכה, ציצית ותפילין, אין לו קביעות מצד הדין, אלא הכל תלוי בנדיבות לב כמה להוסיף נוי. ויש בכך עניין של 'אני והוא'. וכיוצא בזה הוא מה שאמר רבי יוסי 'אעשה לפניו מקדש', שדווקא אחר בניית בית המקדש **בידי אדם - הקב"ה שוכן במקדש**. וכשהציבור ראוי שוכן

זכר האורח

"לאורי" - ייעודו בשינון ובלביון מתמיד של זה העולם הרוחני. בשורות הכתובות ינוסחו ויובהרו עיקרי הדברים יחד עם השלכותיהם אל חיינו, יפורטו פרטיהם ועושר גווניהם - ונתפלל כי מתוכם יהא מחננו הולך ומתקדש ותמיד יהא מואר ב"אורותיו" של מרן זצ"ל.

מסורה בזה תודת המערכת ותודות הכותבים בעלון הראשון - לכל אלו אשר העניקו ברכות השבח והנהנין ועל העידוד הרב להמשיך ולהתמיד בהוצאתו. תהי תמיד תפילתנו בבחינת **"אוחילה לא-ל - ונשאלה ממנו מענה לשון"**.

צדקה וחסד עשה עמנו בורא עולם ומנהיגו, אשר עיניו פקוחות על כל דרכי בני אדם, ואשר שתל בדורות אלו את קדוש-עליון, גאון-התורה והאמונה, גדול העצה ורב העליליה רבינו הגדול והדגול מרבבה **מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל**.

תורתו ומשנתו, הגותו והנהגתו, הכתובה והמסורה, כללותיה ופרטיה הולכים ונפרשים אל תוך חיינו לרבות עמנו, ממלאים בדעת אלוקים את כל ישותנו, נגלים לנגד עינינו ומרנינים את לבבותינו כאמנות אומן איתנה וכאורח חיים, וכדברי חכמינו 'כל ימיר' - להביא לימות המשיח.

"יש לך כנפי רוח"

על האדם ונפשו, האמון בו והאמונה בבוראו ובעמו

הרב שלמה לוי

משנה א

הבינה היותר שלמה ומתוקה של דעת האלהות היא הכרת היחש האלהי אל העולם הכללי ואל כל פרט ופרט מפרטיו, החמריים והרוחניים, יחש הנשמה, הצד הרוחני המתיה והמלא אור קיום והפרחה, אל הגוף, אל הדבר הנדרש לחיים לאורה ולהפרחה. היחש הזה כשהוא מתמלא בלב ונפש, הוא ממלא אותם אהבה יותר מיראה, ונעימות הגיון ושלווה יותר ממרידות הנדעזעות. ההפרה התרבותית של ההשפלה היותר מתקנת הולכת היא לשכלל יפה יפה הכרה ומתוקה זאת.

השכל וידוע אותי

"כה אמר ד', אל יתהלל חכם בחכמתו, ואל יתהלל הגיבור בגבורתו: אל יתהלל עשיר בעשרו: כי אם בזאת יתהלל המתהלל, השכל וידע אותי כי אני ד', עשה חסד משפט וצדקה בארץ: כי באלה חפצתי, נאם ד'."

בפסוקים אלו מתאר ירמיה הנביא את השאיפות הכלל אנושיות במציאות. הרמב"ם (מורה נבוכים מאמר ג פרק נד) מבאר את דברי ירמיה, שמסביר את התפיסה האנושית הכללית, הרואה את השלמויות צומחות מלמטה למעלה - עושר, חוזק, בניין הגוף, מיידות טובות, חכמה, ותכלית

החכמה - השגת מציאות ד' וההליכה בדרכיו "עשה חסד משפט וצדקה בארץ".

משחר הבריאה מעסיקה את האדם שאלת היחס בין הקב"ה לעולמו בכלל, ולאדם בפרט. התשובה לשאלה גדולה ועמוקה זו היא - דעת אלוקים. דהיינו - היחס שבין הבורא לנבראים. את היחס הזה יש ללמוד ולהעמיק היטב, כדברי דוד המלך ע"ה לשלמה בנו

"ואתה שלמה בני דע את אלוקי אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה כי כל לבבות דורש ד' וכל יצר מחשבות מבין אם תדרשנו ימצא לך ואם תעזבנו יזניחך לעד" (דברי הימים א כח),

עד שהדבר מובן בשכל ומתיישב בלב - "וידעת היום והשבת אל לבבך כי ד' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד". מציאות ד' איננה מגיעה ונוחתת על האדם מבחוץ, מציאות ד' היא חלק בלתי נפרד מהאדם, מציאות חיה ומחיה - את האדם, ואת העולם כולו. המבנה המיוחד של האדם הבנוי משני רבדים, נשמה וגוף, הוא המודל ממנו ניתן ללמוד על הנוכחות האלוקית בעולם. הנשמה - מחייה ומקיימת את הגוף במיקרוקוסמוס, והקב"ה - מחייה את העולם כולו במיקרוקוסמוס. כלשון הראשונים: אדם - עולם קטן, עולם - אדם גדול.

כנגד הקדוש ברוך הוא וכנגד הנשמה

הנשמה היא האוצר הרוחני של העולמות העליונים. הנשמה שהינה חלק אלוה ממעל השורה בפנימיות של האדם, היא המחברת בין האדם לאלוקיו, היא הנותנת לאדם את המזון הרוחני, איתו הוא יכול למלא את חייו בתכנים וערכים אלווקיים.

מה הקדוש ברוך הוא טהור - אף הנשמה טהורה (מדרגת חיה). הנשמה שהיא בריאה וגילוי של הקב"ה, מגיעה מהעולם הטהור ביותר אשר אין בו גשמיות כלל. הגשמיות מבטאת יותר מכל את האגואיזם, היות והנשמה כל כולה נתינה והענקה של רוחניות- היא טהורה. כמו שאנו אומרים בכל בוקר "אלקיי נְשָׁמָה שְׁנַתָּה בְּי-טְהוֹרָה".

מה הקדוש ברוך הוא יושב בחדרי חדרים - אף הנשמה יושבת בחדרי חדרים (מדרגת יחידה). הקשר והדיבוק שבין הנברא ואלוקיו כל כך עמוק עד אשר הוא מצוי "בחדרי חדרים" ולא ניתן לעמוד עומק העניין, רק נדע שכך הוא.

יבא מי שיש בו חמשה דברים הללו וישבח למי שיש בו חמשה דברים הללו.

חז"ל משווים בין יחס הנשמה לאדם, לבין יחס הקב"ה והעולם. הגמרא במסכת ברכות (י"ג ע"א) : "הני חמשה ברכי נפשי כנגד מי אמרן דוד? לא אמרן אלא כנגד הקדוש ברוך הוא וכנגד נשמה.

מה הקדוש ברוך הוא מלא כל העולם - אף הנשמה מלאה את כל הגוף (מדרגת נפש). הנוכחות האלוקית ממלאת את המציאות כולה ואת מרחבי ההוויה בה אנו חיים. כלשון הזוהר "לית אתר פנוי מיניה", מדרגת הנפש המתגלה באדם ממלאת את כל ישותו.

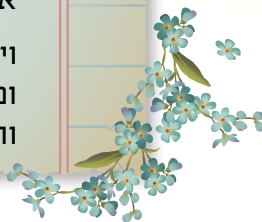
מה הקדוש ברוך הוא רואה ואינו נראה - אף הנשמה רואה ואינה נראית (מדרגת רוח). הרוח, הרוחניות, היא מהות האדם וקיומו, כאשר מציאות זו אינה נחשפת על ידי האדם ואינה מגיעה לרמת התודעה, אין ביכולתה להאיר את האדם. כאשר האדם מתודע לאור האלוקי החי בקרבו ובעולם, אזי ההעלם מסתלק והרוח מוארת. בכך מאיר העולם בצורך הפנימי והעמוק ברוחניות וערכים.

מה הקדוש ברוך הוא זן את העולם כולו - אף הנשמה זנה את הגוף כולו (מדרגת נשמה).

"...וישפוך שיחו בתפילה לפני קונו
להוציא את הפועל את חלקי התשובה
שעדיין לא יצאו אל הפועל,

בעבור עצמו,
ובעבור כלל ישראל,
ובעד כל העולם כולו,
ובעד התיקון הכללי של השכינה,
אור ד' בעולם, שיהיה בתכלית השלמות.
וישתוקק שכל הנשמות תהיינה מתוקנות
ונהנות מזיו השכינה,
הכל ישבעו טוב ושפעת חיים".

(אודות התשובה, י"ד)

סגולה ולאומיות (חלק א)

הרב אורי שרקי

הופעת עם ישראל - רקע היסטורי

התורה כידוע מרבה לדבר על העידן שקדם להיווצרותו של עם ישראל. בפרשיות בראשית ונח אין זכר לאומה הישראלית; בפרשיות האבות - מפרשת לך לך ועד סוף ספר בראשית - עם ישראל איננו קיים, אף שהוא בתוכנית. מדובר אפוא בחומש שלם בתורה (120%) שאינו מתייחס לעם ישראל ההיסטורי; ובהנחה שעם ישראל הוא גורם כל כך מרכזי בהיסטוריה, נשאלת השאלה מדוע פותחת התורה בסיפור הבריאה ובתולדותיה של האנושות? אלא שבזה מתכוונת התורה לומר, שכדי להבין את סגולת האומה הישראלית, יש להתוודע קודם כול לרקע ההיסטורי והרעיוני הכלל-אנושי שקדם לבחירת עם ישראל.

נאמר בדברי חז"ל (בראשית רבה א, ד): "ישראל קדמו לעולם", אך אין הכוונה לישראל שבפועל, אלא לכך שמחשבתם של ישראל קדמה לעולם. הבורא יתברך העלה במחשבתו את הזהות האנושית שאותה הוא רוצה להופיע בעולם, ומה שעלה במחשבה זו הדמות שבסופו של דבר הופיעה בעם ישראל. לאמירה הזו יש משמעות כפולה: ניתן להבין שהקב"ה בחר בעם ישראל מבין העמים, ואפשר לומר אחרת - שעם ישראל הוא זה ששמר על זהות האדם המקורית, ויש לכך כמה השלכות, כפי שנראה בהמשך הדברים.

הנחת יסוד

עם ישראל הוא עם סגולה. זו אחת מהנחות היסוד של היהדות, ואין זו הנחה תיאורטית בלבד; יש לה השלכות מעשיות הן מבחינת הזכויות והן מבחינת גודל האחריות שהמעמד הזה מטיל עלינו. יש לכך גם השלכות הלכתיות, כאלה הנוגעות בדיני נפשות המבטאים העדפה של ישראל על פני העמים¹, מה שעלול לפתוח פתח לראיית היהדות כגזענית. במאמר זה נתמקד בתפקיד של עם ישראל באופן כללי, נברר מה המשמעות של היותו נבדל מהעמים ומהן ההשלכות המעשיות של נבדלות זו.²

1. לדוגמה: לפי ההלכה המקורית אין מצילים גוי בשבת, גם אם הוא בסכנת מוות. אמנם ההלכה הזו השתנתה בימינו, אבל עצם הקביעה העקרונית הזו מעוררת שאלות לגבי הצדק והמוסר שבבדק.

2. נציין כי יש להבחין בין שני מושגים שונים: 'בחירת עם ישראל' ו'**סגולה** ישראל'. ניתן בהחלט לטעון, אף שטענה זו אינה מקובלת ביהדות, שהבחירה אינה מניחה שיש סגולה מיוחדת באומה הישראלית. אולם באופן כללי היהדות קושרת בין שני המושגים האלה: ה' בחר בעם ישראל ויש לעם ישראל סגולה מיוחדת. (ניסוח מעין זה נמצא בכתיבי מרן הרב זצ"ל בכמה וכמה פעמים, הן בהגותו והן באיגרותיו, ואכמ"ל - המערכת)

התחולל מעבר ממשפחות לגויים. בין משפחות צפוי שיהיו יחסי ידידות. בין משפחות יש קשרי נישואים, עזרה הדדית; אנשים מתארחים זה אצל זה, מבליים ביחד וכו'. לעתים יש גם מאבקי כוח ועימותים, אבל זהו מצב חריג, לא המצב הנורמטיבי.

לעומת זאת, בין גויים המצב הצפוי הוא מצב של מלחמה. הגויים ככלל נלחמים זה בזה, ולכן דברי הנביא: "לא-ישא גוי אֶל-גוי תִּרְב וְלֹא-יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה" (ישעיהו ב. ד) הם חידוש עצום! וגם כאשר שורר שלום בין הגויים, אין זה אלא מלחמה דיפלומטית. כלומר בפרק הזמן שבין שתי מלחמות עוסקים בפוליטיקה, במאבקים מדיניים, כך שבסופו של דבר ישנה עוינות בסיסית בין גוי לגוי. בשלב זה של ההיסטוריה אם כן, האנושות עוברת מתרבותיות לטריטוריאליזם, מפנימיות לחיצוניות - למלחמה.

מגדל בבל - מחיקת הזהות האנושית

החלוקה הלאומית, כאמור, טומנת בחובה סכנה של מלחמה. המלחמות, האלימות והחמס שפשטו באנושות הביאו בסופו של דבר את מגדל בבל, מספרת לנו התורה על ניסיון לייסד אנושות אחידה, קוסמופוליטית, מסביב למגדל. חז"ל מלמדים אותנו שהמגדל נועד למנוע מבול נוסף. בדברי רש"י מצינו: "אחת לאלף שש מאות המישים ושש שנה הרקיע מתמוטט, בואו ונעשה לו סמוכות". הדורות שלאחר המבול לא רצו שהרקיע ייפול שנית³ ולצורך זה ביקשו לבנות לו עמוד תומך.

מגדל בבל היה אמור להוות פתרון לחשש מפני נפילת הרקיע. מטרת בניית המגדל הייתה להחליף את האלוהות, וכל האנושות כולה נרתמה למשימה האדירה הזו: אנשים החלו לבנות את הבניין וצאצאיהם אחריהם - ועדיין הבנייה לא הושלמה. כל האנושות התמקדה בפרויקט אחד שתכליתו הייתה למלא את מקום האלוה. התוכנית בכללותה

3. מסופר על הגאלים, עם קדום שחי באירופה שאנשיו היו גיבורים ללא חת, שהם חששו רק מדבר אחד - שהרקיע ייפול על ראשם. ומכאן שהייתה להם יראת שמים. השמים הם מקום הערכים, והם יראו מההתמודדות עם הערכים השמימיים.

המסורת של התורה שבעל-פה, אם כן, מדברת על 'מחשבתם של ישראל שקדמה לכל דבר', ואילו בתורה שבכתב עם ישראל מופיע בשלב מסוים בהיסטוריה, והרקע להופעתו הוא משמעותי עד כדי כך, שנחלקו גדולי ישראל בשאלה אם הוא הופיע לכתחילה או בדיעבד. אבל גם אם נחליט שבדיעבד, הבר איננו משנה, כי אחרי שבדיעבד נבחרה האומה הישראלית - אין דרך חזרה! כלומר הדבר נקבע לעולמים, אף שבכך נפתחה לנו מחלוקת עמוקה מאוד עם הנצרות.

הנצרות מתייחסת אל בחירת עם ישראל כאל 'תאונה היסטורית'. לטענתה, כאשר יבשילו התנאים לחזרה אל הסטאטוס קוו הקדום, אפשר יהיה לבטל את הבחירה הזו. אולם מבחינתנו - ויש לכך עדויות לאורך כל התנ"ך - הקב"ה הבטיח שהברית הזו לעולם לא תופר. לכן השאלה אם עם ישראל הופיע לכתחילה או בדיעבד כמעט ואינה משמעותית עבורנו, שכן בסופו של דבר ההיסטוריה מדברת בעד עצמה.

המעבר ממשפחות לגויים

אם כן, מהו הרקע ההיסטורי שקדם להופעת עם ישראל? בספר בראשית (י, לא) נאמר:

אֵלֶּה בְּנֵי-שָׁם לְמִשְׁפְּחֹתֵם לְלִשְׁנֹתָם בְּאַרְצֹתָם לְגוֹיָהֶם.

הקבוצות האנושיות בראשית ההיסטוריה נקראו **משפחות**, והדבר שאפיין אותן היה "לשונותם". המילה 'לשון' היא הפך המילה 'שפה'. שפה זו קומוניקציה, תקשורת חיצונית, ומכאן הביטוי 'מן השפה ולחוץ'. ואילו ה'לשון' היא בפנים, היא מבטאת את התוכן התרבותי הפנימי. 'לשון' מְלִשׁוֹן לָשׁ, מערב. כלומר ההבחנה בין הקבוצות האנושיות הייתה הבחנה תרבותית.

ואולם משעה שהגדרה זו הפכה להגדרה טריטוריאליזם: "בארצותם", חל מפנה באנושות, והקבוצות, היינו המשפחות, הפכו לגויים. גוי זה ישות פוליטית. המושג **גוי** המציא את מושג הזר, שכן אם יש גוי, יש מי ששייך לגוי ויש מי שמחוצה לו. ניתן לומר שכל לאום רואה את עצמו במידה מסוימת כמיקרו-אנושות, ומי שנמצא מחוץ לאותה מיקרו-אנושות אינו שייך לאחווה; הוא מופקע מן האדם, וגרוע מכך, מהווה איום, סכנה.

נמצאנו למדים שבשלב מסוים בהיסטוריה

לכאורה היה צריך להיות כתוב 'ואעשה אותך למשפחה', כי הרי 'גויים' זה דבר בעייתי, אך במקום זה נאמר "ואעשך לגוי גדול". אלא שהמשך הפסוק הוא הפתרון:

וּנְבַרְכוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפְּחֵת הָאֲדָמָה.

הלאומיות הלגיטימית היחידה מבחינה מוסרית זו הלאומיות העברית. שלא כמו שאר סוגי הלאומיות בעולם, שאינם אלא אגואיזם מורחב, מקים אברהם לאומיות שמלכתחילה נועדה לשם תיקון העולם. מדובר בלאומיות אוניברסאלית, וככזו - היא כשרה. הלאומיות של אברהם אבינו תכליתה להפוך מחדש את כל הגויים למשפחות.

בספר זכריה, בפרק יד⁴ יש תיאור של מלחמת גוג ומגוג, שבה לעתיד לבוא כל האנושות תילחם בעם ישראל, או ליתר דיוק - בירושלים. עם ישראל בסופו של דבר ינצח במלחמה, אבל הנקודה המשמעותית בדברי הנביא היא השתלשלות המאורעות שלאחר הניצחון. וכך נאמר (טז-יח):

וְהָיָה כָּל-הַנּוֹתֵר מִכָּל-הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל-יְרוּשָׁלַם; וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ ד' צְבָאוֹת וְלַחַג אֶת-חַג הַסְּכּוֹת. וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא-יַעֲלֶה מֵאֵת מְשֻׁפְּחֵת הָאָרֶץ אֶל-יְרוּשָׁלַם לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ ד' צְבָאוֹת וְלֹא עֲלִיהֶם יְהִי הַגָּשֶׁם וְאִם-מְשֻׁפְּחֵת מְצָרִים לֹא-תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְלֹא עֲלִיהֶם; תִּהְיֶה הַמְּגַפָּה אֲשֶׁר יִגַּף ד' אֶת-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ לַחַג אֶת-חַג הַסְּכּוֹת.

מה שייותר מן הגויים הם המשפחות. המעמד של גוי כלאום ייעלם, והעולם יחזור למצב של משפחות. ומה אם מְצָרִים לא ירצו לעלות? הרי גשם במצרים לא נצרך, לכן אומר הכתוב "ולא עליהם תהיה המגיפה", כלומר על משפחת מצרים, לא על האומה המצרית. אם כך, הרקע של הופעת עם ישראל זה הייעוד של איחוד האנושות.

4. פרק ההפטרה אותו קוראים ביום הראשון של סוכות.

הייתה ליצור את האלוהות של האנושות, כלומר האלהת האדם. בני האדם חדלו להתעסק במה שמבדיל ביניהם כי כולם נרתמו לאותה משימה - בניית המגדל.

ואולם המחיר היה כבד: הזהות האישית נמחקה. המדרש בפרקי דרבי אליעזר (פרק כד) מספר שכאשר היה אדם נופל מהבניין איש לא שם לב, אך כאשר נפלה לבנה כולם היו בוכים ואומרים: "מתי תעלה אחרת תחתייה?". המפעל הכלל-אנושי הפך להיות חשוב יותר מהאנשים שנטלו בו חלק.

מגדל בבל היה קטסטרופה, ולכן הקב"ה התערב. מבלי להיכנס לפרטי ההתערבות, בסופו של דבר היא לא צלחה והאנושות חזרה להיות מפוצלת. יוצא לפי זה שאנו נתונים בין שני סוגי גיהינום: האחד, אנושות אחידה, אוניפורמית, בעלת סוג אחד של זהות. זהו מגדל בבל. והסוג השני הוא אנושות מפוצלת, שבהכרח גורמת לאנשים להילחם זה בזה. מדובר אפוא בשתי אופציות, שבשתיהן טמונה סכנה: אחידות או פירוד.

אברהם אבינו - לאומיות אוניברסאלית

על רקע הסכנה הכפולה הזו, מספרת לנו התורה על הופעתו של אברהם אבינו ומשפחתו. אברהם אבינו מופיע עם תוכנית חדשה - ליצור אנושות שלא תהיה אחידה ולא נפרדת, אלא מאוחדת. האנושות תתפצל לשבעים אומות, כשכל אומה ואומה תטפח את ייחודה התרבותי, ונקודת מפגש ביניהן תהיה דרך אומה נוספת, שתהווה כמין רגולטור, כמין וסת של כל הבריאה. התוכנית הזו הייתה אמורה לפתור את הבעיה.

וכך נאמר לאברהם אבינו (בראשית יב, א-ב):

לך-לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל-הארץ אשר אראך. ואעשך לגוי גדול,

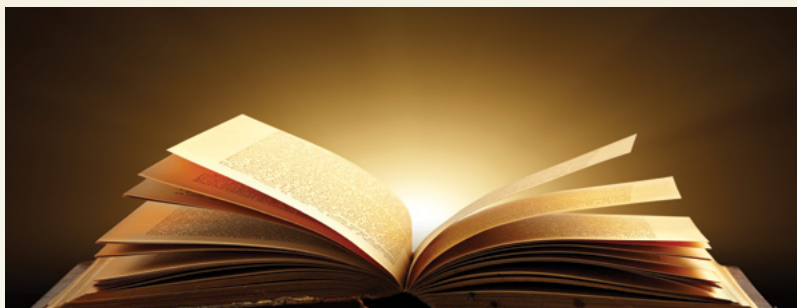
על ידי הלימוד התדירי הגבוה של פנימיות התורה ורוחניותה,
יברא לנו בנפשנו מעין נובע,
להחיות את התחיה הלאומית ההולכת ומתנוצצת -
בתחיה אלוהית ממשית שהיא ראויה לישראל בארץ ישראל.

פרקי מבוא ל"אורות הקודש"

(חלק ב')

אלדד פרי

ד. הטוב הכללי,
ה. התעלות העולם.

מהם יוצאים יסודי מוסר הקודש:

א. האהבה הכוללת
ב. הדבקות הכללית
ג. הענוה האצילית
ד. השלום
ה. העלאת העולם.

ויסוד היסודות: אור תורה בישראל. וגולת הכותרת:
אורו של משיח.

**הדברים מלמדים, כי יסוד השיטה התיאולוגית של
מין הרב זצ"ל הונח על שלושה נושאים מרכזיים:**

א. חכמת הקודש
ב. מוסר הקודש
ג. ואור תורה בישראל.

הנושא הראשון, הוא המטאפיזי. העיסוק באלוהות.
מכאן גם שמו - חכמת הקודש. הנושא הראשון
משתרע על שני הכרכים הראשונים של אורות
הקודש.

הנושא השני הוא המוסר - מוסר הקודש.
והוא משתרע על שני הכרכים הנותרים של
אורות הקודש.

הנושא השלישי לא נכתב לבסוף.
חלק זה אמור היה לעסוק ביסוד הלאומי של

בחלק הראשון של המבוא לאורות הקודש,
הבהרנו, כי הרב הנזיר זצ"ל ערך את "אורות
הקודש" כשיטה תיאולוגית שלימה, לשביעות
רצונו ובברכתו של מין הרב זצ"ל. הרב הנזיר
כתב פרקי מבוא ל"אורות הקודש" ובהם הבהיר
בלשון קצרה (כדרכו) את יסודות השיטה ואת
מבנה הספר.

הספר נדפס בארבעה כרכים, (בתחילה ע"י
"האגודה להוצאת כתבי הרב" ואחר כך בהוצאת
"מוסד הרב קוק") והוא מכיל קצת פחות מאלף
ומאתיים עמודים.

**באחד מעמודי הפתיחה מובא הקטע הבא
("המערכת" בלשונו של הרב הנזיר) כדלקמן:**

מערכת אורות הקודש

מתוך כתבי קודש הרב רוח אפינו זיע"א, שנכתבו בלי
חיבור, כמשא חזון יום יום, בצורה של אמרות גדולות,
לוקטו אורות, וסודרו לפי יסודי תורתו, חכמת
הקודש, ומוסר הקודש, הכללי, המדיני, המשיחי.

חכמת הקודש היא שיטה אלוהית שלמה, בתכונה
מוסרית, פיוטית וסודית.

יסודי השיטה האלהית הם:

א. הקודש הכללי,
ב. החיות העולמית,
ג. האחדות הכוללת,

על ה"אורות"

הרב הנזיר תכנן להוציא כרך נוסף על הנושא השלישי, כלשונו: "אור תורה, אור ישראל, וארץ ישראל. וגולת הכותרת אורו של משיח" (אורות הקודש, א', עמ' 24). כרך זה לא יצא אל האור.

ואולם יש לציין, כי במידת מה, עבודה זו נעשתה על ידי בנו וממשיך דרכו של מרן הרב, הרב צבי יהודה זצ"ל. שהרי הספר המתייחס לנושאים החסרים הוא "אורות" שנערך ויצא לאור על ידי הרב צבי יהודה זצ"ל.

ישנם מחקרים הטוענים כי הרב הנזיר והרב צבי יהודה זצ"ל לא הסכימו לגבי פרשנות כתבים מכוננים של הרב. אותם מחקרים טוענים כי הרב הנזיר פירש את כתבי הרב בצורה אוניברסלית בעוד הרב צבי יהודה פירשם בצורה לאומית.

טענות אלה דינן להידחות. אין חולק כי הרב תפס את הלאומיות הישראלית כערך דתי מן המעלה הראשונה. הרב ראה זיקה הדוקה בין התחדשות הלאומיות הישראלית להתפתחות העולם כולו והלאומים כולם. כפי שנראה הלאומיות הישראלית היא עיקר עבודתו של הפרט בתקופת הגאולה, זמן תקומת הממלכתיות הלאומית לתחיה. תיקון האומות והעולם תלוי בכך.

ברור כי הרב הנזיר שצמח מתוך עולם הישיבות אך גם בפקולטה לפילוסופיה באוניברסיטה, בבואו להסביר את דברי הרב, השתמש במקורות פילוסופיים רבים להשוואה ובהם מודגש היסוד האוניברסאלי. הרב צבי יהודה שצמח בעולם הישיבות העדיף את המקורות היהודים, בהם מודגש הצד הישראלי.

בין כך ובין כך, דברי הרב בעניין הזהות הלאומית הישראלית, קדושתה, הכרחיותה לקיום העולם והיותה הדרך היחידה לגאולת העולם והאדם, מופעים במקומות אין ספור בכתביו ומהוות את היסוד לעבודת האדם בתקופת הגאולה. אין מדובר פה בסניתזה שבין השניים אלא בהסכמה ברורה ומוחלטת מראש, כאשר דרכי הביטוי והפדגוגיה שלהם שונות.

ישראל, תחיית עם ישראל בארצו. (ראה: נזיר אחיו, א, עמ' רפז).

החלוקה בשני הנושאים המרכזיים זהה, שני שערים שמבארים את השיטה ולאחריהם חמישה מאמרים. כך בחכמת הקודש וכך במוסר הקודש.

להלן פרקי 'אורות הקודש' שנדפסו בארבעה כרכים:

חכמת הקודש:

כרך ראשון - שני שערים: חכמת הקודש, הגיון הקודש.

כרך שני - חמישה מאמרים: הקודש הכללי, החיות העולמית, האחדות הכוללת, הטוב הכללי, התעלות העולם.

מוסר הקודש:

כרך שלישי - שני שערים: מוסר הקודש, דרך הקודש.

כרך רביעי - חמישה מאמרים: האהבה הכוללת, הדבקות הכללית, הענווה האצילית, השלום, העלאת העולם.

למותר יהא לציין, כי מקורותיו של הרב הן בראש ובראשונה תורניים. המקרא, המדרש, התלמוד, חכמי המחשבה הראשונים והאחרונים, הקבלה ובראשה כתבי האר"י ז"ל. דרכו של הרב לדבר בלשון הנגלה, אך כפי שנראה לאורך פרשנות פרקי "אורות הקודש", כתבי הקבלה השונים מהווים יסוד משמעותי להם. כמו כן, שזורים ב"אורות הקודש" דעות 'מן החוץ'. לעיתים לא ניתן להבין את האמור ללא התייחסות לדברי גדולי הפילוסופים מכל הזמנים.

בשיעוריו של הרב הנזיר לאורות הקודש, שתחילתם ב"חוג הראי"ה", מציג הרב הנזיר לעיתים פילוסופים ושאר חכמי אומות העולם שאינם מפורסמים, שדבריהם מזהים או מנוגדים לדברי הרב. אין שום ספק שהרב לא הכיר את כל בעלי הדעות המוזכרים ודבריו העמוקים הכילו גם דברים רבים שנאמרו קודם על ידי גדולי עולם מכל האומות, מבלי שהכיר את תוכן דבריהם. הבאת רעיונותיהם על ידי הנזיר נעשתה לשם העמקת חקר בדברי הרב.

הנושא הראשון - חכמת הקודש

הנושא הראשון של 'אורות הקודש', חכמת הקודש, נחלק כאמור לשני שערים וחמישה מאמרים. בכרך הראשון מופיעים שני השערים, חכמת הקודש והגיון הקודש.

השער הראשון, חכמת הקודש, עוסק במשמעות התורה. התורה איננה קובץ מצוות מעשיות בלבד אלא חכמה אלוהית הכוללת את כל החכמות כולן. בתורה כפי שהיא (להבדיל מאיך שהיא נקלטת על ידי הלומד הסביר), מאוחד כל הנגלה יחד עם הנסתר, הקודש עם החול, הנבואה עם ההלכה, ההלכה עם האגדה, הכלל והפרט, החכמות כפי שמתבטאות בעולם הזה ושורשן העליון. במבט ראשון נראה הדבר מבלבל ופרדוקסלי. אך לימוד מעמיק מלמד שההיפך הגמור הוא הנכון. אנו חיים בעולם שהתופעות הנצפות בו פרדוקסליות וחסרות הגיון.

השער השני, הגיון הקודש, עוסק בהופעה האלוהית באדם, באמיתות התוכן הרוחני הפנימי המופיע אצל האדם, טיב הבירור השכלי, הדמיון והרצון, תורת ההכרה (אפיסטמולוגיה), רוח הקודש והנבואה.

בכרך השני נמצא החלק השני של חכמת הקודש והוא מכיל חמישה מאמרים בחלוקה לחמישה יסודות:

א. הקודש הכללי - שהוא מקור הקדושה בעולם.

ב. חיות העולמית - מקור הכח המאוחד של החיים כולם.

ג. האחדות הכוללת - כל המציאות מאוחדת. הפירוד אינו קיים קיום אמיתי אלא מופיע לנגד עינינו כחלק נמוך של המציאות.

ד. הטוב הכללי - במציאות יש טוב בלבד, גם הרע הוא טוב בעצם.

ה. התעלות העולם - העולם הולך ומתעלה. גם ברמה השכלית וגם במובן המוסרי.

הנושא השני - מוסר הקודש

הכרך השלישי מכיל שני שערים בנוגע לתורת המוסר של הרב.

השער הראשון - מוסר הקודש, עוסק בחלוקה

שבין הבנת המוסר על ידי גדולי הפילוסופים לבין זו היהודית. בעוד הראשונה מבוססת על הבנה אנושית ומוסכמות חברתיות, מבוססת השנייה על הצווי האלוהי והמוסר האמיתי והמוחלט. המוסר האנושי אינו אלא הכשרה לקליטת המוסר האלוהי. תיקון העולם לא יגיע אלא בקבלת המוסר האלוהי השלם על ידי האנושות.

השער השני - דרך הקודש, עוסק בפרקטיקה של המוסר אצל האדם הישראלי. אימוץ הפרקטיקה של מצוות התורה, יחד עם הבנת תוכנם המבואר בחכמת הקודש, תוליך את האדם לשלמות נפשית, לנבואה. האדם ישווה את דרכיו לדרכיו של בורא עולם, יצפה לישועה ויעסוק בתיקון העולם וקידומו אל עבר גאולתו.

הכרך הרביעי, המכיל את החלק השני של מוסר הקודש מציג חמישה מאמרים:

א. האהבה הכוללת - אהבת העולם כולו מתוך דבקות במקור העולם, באלוהים.

ב. הדבקות הכללית - הקשר הנפשי העמוק לאלוהים בכל רובדי החיים.

ג. הענווה האצילית - הענווה היא הכרת ערכו האמיתי של האדם. התפיסה האחרת הרווחת למהות הענווה שגויה.

ד. השלום - השלום בינינו לבין עצמנו ולעולם כולו כערך שיתממש באחרית הימים.

ה. העלאת העולם - עבודתם של יחידים העוסקים בתיקונו המלא של העולם כפי שהיה טרם השבירה.

הנושא השלישי

מצוי כאמור ברובו בספר "אורות". ספר זה מפורש במדור אחר בעלון זה על ידי הרב שלמה לוי שליט"א.

שני מאמרי מבוא אלה, הם תמצית שבתמצית על מנת שנוכל לבוא בשערי אורות הקודש.

על השמחה ועל העצבות

יובל פרוינד

את החור הפעור בחיך. מורה קשוח שמציג את החיסרון באופן ישיר ונוקב - ולכן בדרך כלל או שבורחים מהשיעור או שיושבים בו משותקים עד אימה. אולם ברגע שמתעשתים, כשמוכנים להתייחס אל העצב, אפשר ללמוד ממנו את מלאכת התיקון.

להקשיב לעצב

כעת, משנענית לעצב. עליך ללמוד להקשיב לו. הוא תמיד מסמן את הריק - אבל לא תמיד הוא מסמן את מקורו. לעיתים גלי העצב אוחזים והם צמודים לסיטואציה שהיא הסיבה המרכזית לחולשה הנפשית. הרפיון שתקף קשור להווה - משהו הפחיד, משהו "סחט" את הנפש, משהו לא התאים לצרכיה ורצונותיה. אלו השיעורים הקלים.

אולם מה על גלי עצב המכים על הלב באופן אקראי? מה על רוח קרה המצננת את התלהבות החיים בסתם יום של חול ואפילו בעיצומה של חגיגה? כאן נדרשת הקשבה עמוקה יותר, שמסוגלת לשמוע מנגינה סמויה או זעקה חרישית:

צִרְיָה הָאָדָם לְתַפֵּשׁ בְּכַוֵּן מַה הוּא הַדְּבָר הַרוֹחֵץ
הַדּוֹחֵק אֶת לִבּוֹ, הַמְעַצֵּבוֹ וּמְמַרְר אֶת חַיָּיו,

הוראת 'מקום המכאוב'

זה מתחיל בכאב. זה חייב להתחיל בכאב. שלא מרגישים את הצרימה - אין סיבה לשנות. הכאב מגיע. לעיתים הוא מייסר עד טירוף, לעיתים הוא גולש בנפש בגלים. כל-כולו בשורה - כך אי אפשר להמשיך. אפילו לא עוד רגע. כמובן שאפשר לשכך אותו ולהמשיך, למרות הכל, הלאה. לתרץ, להדחיק, לדחות, להתעלם. להתייחס אליו כאל תופעת לוואי טורדנית שצריך ללמוד איך להיתקל בה כמה שפחות. אבל אז מפסידים פעמיים: גם מסתירים את הבעיה ומחריפים אותה, וגם לא נפתחים - דרך הכאב - אל המענה, אל צורת החיים החדשה שמבקשת להתגלות.

לֹא יִסוּג אַחֲרֵי לְבִי מִכָּל עֲצָבוֹן שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי אֲדַע
שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה מְשׁוּם הַתְּגַלְתּוֹ שֶׁל הַגְּרַעוֹן שֶׁבְּנַפְשִׁי.

וַיְהִי לִי כָּל הָעֲצָבוֹנוֹת לְהוֹרָאת מְקוֹמוֹת הַמְּכָאוֹב,
כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְמַלֵּא אוֹר, בְּמַעֲשֵׂה, בְּשִׂכָּל, בְּרַעֲיוֹן אוֹ
בְּצִיּוֹר. (קובץ אות רב)

העצב הוא 'מערכת העצבים' של הנפש. הוא מתריע כאשר הנפש אינה חשה בטוב. כאשר האדם אינו ממצה את עצמו, כאשר חייו אינם מתממשים. העצב הוא מורה מנוסה. הוא מכיר אותך היטב ובמקום שבו הוא מתעורר הוא מסמן

שקשורה לתחומי חיים רבים ומשולבים. לאווירה שליומה שהתפשטה על האישיות. היא מזמינה לשינוי רדיקלי. לגילוי עצמי מחודש:

על כן ראוי מאד לעמדם עד כמה דאפשר על המעמד הנפשי הזה, ולדלות מתוך תהום המחשבים הלזה רב פנינים ורגשות מרוממות, כי סוף כל סוף התודעתה של הנשמה אל האדם באיזה אופן שהיא הרי היא בעצמה פתח של גאלה היא, ואורה וישועה עומדת להגלות אחרי הקדרות הזאת. (אורות הקודש ג, עמ' רנב)

מרחב הרב זצ"ל משתמש כאן בדימוי של צלילה עמוקה המוצאת בתהומות פנינים יקרות. בתרגום נפשי מדובר על עצב המרוקן את האדם וגורם לו לצלול אל קרקעית חייו - אל שאלת היסוד "למה לי חיים?". משם, ורק משם - ניתן לדלות רגשות מרוממים.

כיצד? איך העצב המרוקן הופך להיות מקור המילוי?! הדבר תלוי בהתייחסות של האדם אל אותן תחושות קשות - האם הוא צולל ושוקע בהן? האם הוא רואה בהן רע שמפליא בו את מכותיו? האם הוא תולה אותן בסיבות שטחיות ומקומיות? האם הוא נבהל ובורח? או שהוא ניגש בזהירות אל אותם מקומות חשוכים ורואה בהם מפגש מיוחד עם עצמו, עם נשמתו. דרך הכאב הוא חש את גודל הציפייה, דרך הזעקה הוא שומע את ניגון התפילה, דרך החלל הוא קולט את המרחב אליו הוא באמת שייך.

בעת אשר ירגיש האדם נפילה, מפני חלשת רוח והמעדה מוסרית (המעידה המוסרית), ישים אל לבו שממעמקי התהומים הוא צריך לדלות מרגליות יקרות, וישוב ויעלה, ויחדש כחו בגבורה ושלחה, לאור עולם, עוד ביתר שאת מימי קדם. (אורות הקודש ג, עמ' רנב)

בלא הודעה נפשית מתכן הסבה של אותה העצבנות והמרירות. על-פי-רוב כשמחפשים ומוצאים איזו סבה למצב נפשי זה, היא רק סבה שטחית, והאמת היא הרבה יותר עמוקה מכל מה שמצטייר ומתרשם בעינינו זה בדיעשה הברורה. אבל העצבון הרוחני הזה הוא החמור של שירת הנשמה,

התביעה שהנשמה תובעת את חפשה. היא מתאבקת עם כל הלחצים הלוחצים אותה, היא חפצה חיי דרור, חיים אציליים, עליונים, ברורים ובהירים, והיא אינה מוצאה אותם, מפני הרתוקות החמריים שהיא אסורה בהם, וזהו סוד עצבונה. (אורות הקודש א, עמ' קצז)

שירת הנשמה

העצבות ה"סתמית" היא הד קלוש של שירת הנשמה. הנשמה מבקשת חיים. היא חפצה בחופש, בתנועה, בהתעלות, בהתרחבות. היא לעולם לא מוכנה להסתפק במוטט. לא לשרוד ולא להתקיים. לחיות! במלוא המשמעות של המילה. ללא מגבלות וללא עיכובים. חיים פנימיים, שראויים לשם חיים, ללא אישורי החברה וההתראות החיצוניות. חיים שיש בהם ערך, כמיהה, צמיחה מתמדת, קדושה. כשיותר מדי עפר מושלך על כנפי הנשמה היא משיבה מלחמה ומנופפת בכנפיה. כשהמסגרות כולאות אותה בתוך מבט צר וחשבונות קטנוניים היא מתפתלת ונלחמת. התוצאה של אותה התנגשות בין השאיפה ה"נשמית" לבין מגבלות המציאות יוצרת את תחושת העצבות. תחושת ה"תקיעות" והמחנק. תחושת המוות העכשווית.

עצבות שכזו אינה מצביעה על כישלון נקודתי. היא מכוונת למקום אחר. לבעיה כוללת

בעלי הפנימיות -

מתוך עומק יסודי התורה הם יונקים,

מחדשים הם את הארוותיהם

מתוך עצמיות הארתה של נשמת התורה.

(אצרות הראייה)

הבית ברחוב ח. פיק 8

עליית נשמתו והסתלקותו השמימה

הרב יוחנן פריד

יחד עם דברי הברכה והתודה המרגשים על הכבוד שהוענק לו גם דברים למען חיזוק "משמרת השבת". (כך התנה מראש?)

הקהל העצום הריע לכבודו במשך שעה ארוכה והוא נשא שם את דבריו האחרונים.

המשך ציטוט המסופר:

"בעלותו מתל אביב ירושלימה ליטף במבטו את רכסי ההרים ומורדותיהם, את עצי הברושים ואת עצי המחט שהלכו וגדלו בהם, ליבו הפועם המה ברגשי אהבה לכל רגב אדמה שתיל וצמח, ועיניו לא סרו לאורך כל הדרך מן החלון..."

ועוד יספרו שם:

"עם בואו לביתו, וכאשר החמירה מחלתו נאלץ לשכב על מיטתו, על ערש הדווי. גופו ההולך ונחלש לא מנע מרוחו האיטנה לקבל את מאות אורחיו מכל גווני הקשת: רבנים מן הארץ ומן הגולה, אנשי מדע ומדיניות ועוד ועוד. ולדון עמם בכל עניני תורני וציבורי."

בחודשי הקיץ של שנת תרצ"ה הלכו וגברו ייסוריו, הרופאים עמלו ככל יכולתם אך המחלה הקשה הלכה והתגברה.

ובחודש תמוז החליט רופאו פרופ' הרמן צונדק ז"ל להעבירו ל"בית המרגוע - בית החלמה" אשר בשכונת קריית משה. להבנת רופאו המסור, ייטיב

בימים אלו, עסוקה עיריית ירושלים ביוזמתם של כמה מן העוסקים במורשתו של מרן הרב זצ"ל בהצבת שלט-זיכרון על שער הכניסה לבית בירושלים, השוכן בשכונת קריית משה, רחוב חיים פיק 8.

סיפורו של הבית - קשור כמובן, לכותרת השורות האלו.

להלן, ננסה לתאר בתמצית את הסיפור הייחודי שהוא כאמור מקום עליית נשמתו של מרן הרב זצ"ל לגזי מרומים. סיפור שאף הוא על גופי תורה ייחשב.

נקדים ונאפיין את הבניין אשר שימש כ"בית החלמה" לחולים בפיקוחו של ד"ר אברהם זלינגר במשך כ-25 שנה עד לסגירתו בשנת תש"י (סוף שנות ה-50), ובו שהה, כאמור, הרב במשך חודשי הקיץ האחרון של חייו.

רושמי תולדות חייו של מרן הרב מעידים כי האירוע האחרון בשנת תרצ"ה בו הופיע ציבורית ובפני הקהל היה ב"בית העם" בתל-אביב והוא התרחש ביום בו קיבל אזרחות כבוד של העיר תל-אביב.

עוד הם מוסיפים ומעידים:

"בעצרת שאורגנה על ידי טובי העיר בראשות מאיר דיזנגוף ור' ישראל חבס (עורך "היסוד") השמיע הרב

המצב התדרדר ביום ראשון, **ג' באלול**, והמונים התכנסו בבתי כנסיות ובכותל המערבי לומר פרקי תהילים לרפואתו. בשעה 12 בצהריים ניטל ממנו הדיבור, בשלוש איבד את הכרתו, ואז התיר פרופ' צונדק להכניס את בני המשפחה וגדולי ירושלים, הר"מ חרל"פ, הרב איסר זלמן מלצר, הרב צבי פסח פרנק, הרב יחיאל מיכל טיקוצ'ינסקי, הרב אריה לוי ועוד. שם אמרו תהלים ותפילת "אנא בכח", עד שבשעה 5:14 אחה"צ, ראוהו שוב הופך את פניו כלפי העם (עי"פ כתובות דף קג, ב) כשפניו שלווים במיוחד.

אז - צעקו הקהל "שמע ישראל...", ומיד פקח הרב את עיניו ונענע שפתיו ואמר עימהם את המלה "אחד", ובה יצאה נשמתו הקדושה למרומים.

הקונגרס הציוני הי"ט שהיה בעיצומו בעיר לוצרן שבשווייץ, התכנס בו ביום, לאסיפת אבל מיוחדת, שם הספידוהו וייצמן, אוסישקין ור"מ בר-אילן. למחרת, ביום הלוויה, כל עיתוני הארץ הקדישו את עמודיהם הראשונים לפטירתו ולסקירת תולדותיו, והיה ביטול מלאכה כל שעות הצהריים. בעיתונות דאז מדווח ששבעים אלף אנשים השתתפו בהלוויה (כמעט שישית מהאוכלוסייה היהודית שבא"י), והעיתונות סיכמה: "היהדות הארצישראלית נתייתמה".

קביעת שלט הזיכרון בשערי הבית ובו יוסופר סיפור המעשה, תהיה בבחינת תוספת של עדות כתובה ומסורה לציור דמותו של גדול הרבנים אוהבי ארץ ישראל, עם ישראל ותורת ישראל אשר חי ופעל בדורנו - דור שיבת ציון. ובניין הארץ.

האוויר הצח עם הרב, ואף סבר לתומו, כמות המבקרים תרד...

הרב הסכים להצעתו של רופאו לעזוב את ביתו הקבוע ולהחליף מקומו כדי לנוח בקרית משה.

כאן - ראוי להוסיף עוד עדות ראייה מרגשת:

"בדרך לכאן (לקרית משה), הרגיש הרב קוק צורך להיפרד (מכל הסובב אותו), ואף ביקש לעבור פעם אחרונה בכל חדרי "בית-הרב" (ברח' הרב קוק 9) ובהיכל הישיבה שהיה שם. בחן בעיניו ובליבו כל חדר, שוחח עם כל תלמיד, שיחת נפש ודברי תורה, כדרך רב ותלמידיו.

הוא אף ביקש להסיעו לאורכן ולרוחבן של קצוות ירושלים ושכונותיה, עירו האהובה והקדושה. את הבאים לבקרו היה מוכיח ש"צריך לקיים גם מצות ביקור חולים בשמחה". למרות הכאב, התאמץ הרב לסיים פה את הש"ס פעם נוספת, ועסק בעיקר בתפילה, ובלימוד תנ"ך, משנה, וספרי מוסר (חובות הלבבות, ראשית חכמה, מסילת ישרים ויסוד ושורש העבודה).

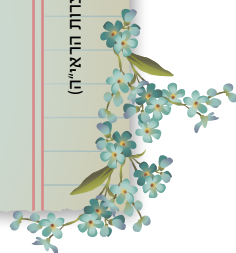
בא' באלול, התעקש שיביאו לו שופר לקיים את המנהג לתקוע בחדש אלול, על אף הפצרות מקורביו שדאגו שההתרגשות מהתקיעות תרע לבריאותו. עד שהשכיל מי מתלמידיו להעיר לו כי בבית המרפא נמצאים עוד חולים והתקיעה עלולה להפריע את מנוחתם, ואז ויתר. באותו יום הביא לו תלמידו הרב "הנזיר" למיטתו את העיצוב של שער הספר "אורות הקודש", עליו עמל בעריכתו מתוך כתבי הרב במשך 13 שנה. הרב ביקש ממנו ומבנו הרב צבי יהודה, שלא ירבו לו תארי כבוד, לא בספריו ולא על מצבתו. כמו כן, ביקש מבנו לדאוג שלא יישארו לו חובות ממניות.

חידוש הנשמה והתעלותה - בא על ידי הלימוד העליון וההיגיון האלוהי בעומק הרזים העליונים,

אבל הקביעות של טוהר המידות - בא על ידי המצוות המעשיות ולימודי ההלכה השייכים להם.

ובמידת החול - מידיעת העולם החומרי ופרטיו, הליכות דרך ארץ וישובו של עולם.

(אוצרות דר"א"ה)

סוכות ב'בית הרב'

הבית פתוח למבקרים בחוה"מ סוכות
בימים שני ושלישי, י"ט-כ' תשרי, בשעות 10.00-16.00

הצגה 'מלאכים כבני אדם'
הצגת יחיד מרתקת על הרב קוק

יום שלישי כ' גשרי (10/10/17)

בשעות 11.00, 14.00 יצאו סיורים
מודרכים למשפחות ב'בית הרב':
"בעקבות האושפיזין בסוכת הרב"

בעברית ובצרפתית
כולל הפתעות לילדים, הפעלות,
חידון אור קולי וחידון נושא פרסים.

12.30 הצגה "מלאכים כבני אדם"
עם משה שמאי

מחזמר 'מחר זה מחר'
מבוסס על סיפורו של רבי נחמן מברסלב

יום שני י"ט גשרי (9/10/17)

בשעות 11.00, 14.00 יצאו סיורים
מודרכים למשפחות ב'בית הרב':
"בעקבות האושפיזין בסוכת הרב"

בעברית ובצרפתית
כולל הפתעות לילדים, הפעלות,
חידון אור קולי וחידון נושא פרסים.

12.30 מחזמר 'מחר זה מחר'
עם אסי וטוביה מערוץ מאיר

16.00 סיור סוכות בשכונת נחלאות למשפחות

להצטרף: בצלון 02-623-2560 בית הרב

בברכת סגנית ראש העיר הגב' חגית משה

Venez decouvrir la maison du grand Rav kook
pendant les fetes de Soucchoth.

Visite guidee pour adultes et enfants

Pour plus de renseignements appele au: 02-623-2560

GITAM BDO

פרי נדל"ן העובדות מדברות, ההצלחה מנצחת.

פרי פלייס-רחובות
לפני עלייה לקרקע

רמת פרי-רמת גן
בבניה

וילקומי-רחובות
אוכלים

פרי בעמק-עפולה
לפני חתימה

פרי הוד-יזון-בתים
לפני עלייה לקרקע

דוד מדרה-רחובות
אוכלים

הפלה-רחובות
לפני מסירה

אורות חת-רחובות
בבניה

פרי נופים-מדיתין
בבניה

גודר-רחובות
אוכלים

פרי פקאי-רחובות
לפני מסירה

דובנבים-רחובות
אוכלים

רוצים לקחת חלק בהצלחה?
לפרטים ורכישה *5066

'בית הרב' | זאת לראי"ה (עיר)

רח' הרב קוק 9 ירושלים 9131002. טל' 02-623-2560
www.beit-harav.org.il beitharavkook@gmail.com

אורות אברהם
מוסיפיום אור

רח' גולדה מאיר 7, קומה 1, בית עליאש. נס ציונה
טלפון 052-388-3322 www.orotavraham.com

יוצא לאור ע"י 'אורות אברהם', ישיבת ההסדר והגרעין התורני ראשון לציון, בשיתוף 'בית הרב' ירושלים ת"ז

עריכה: הרב יוחנן פריד | עימוד ועיצוב: סטודיו דראור